

ശ്രീഃ  
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ  
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ  
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര  
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ സുന്ദരകാണ്ഡേ

॥ സപ്തവിംശഃ സർഗഃ ॥

*This document has been prepared by*

*Sunder Kidāmbi*

*with the blessings of*

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

*His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam*

ശ്രീഃ  
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ  
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ  
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര  
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

## ॥ സപ്തവിംശഃ സർഗഃ ॥

ത്രിജടായാഃ സ്വപ്നസ്തത്ര രക്ഷസാം വിനാശസ്യ  
ശ്രീരാഘവവിജയസ്യ ച സൂചനം

ഇത്യുക്താഃ സീതയാ ഘോരം  
രാക്ഷസ്യഃ ക്രോധമൂർച്ഛിതാഃ |  
കാശ്ചിജ്ജഗ്മുസ്തദാവ്യാതും  
രാവണസ്യ ദുരാത്മനഃ ॥ 5.27.1 ॥

തതഃ സീതാമുപാഗമ്യ  
രാക്ഷസ്യോ ഭീമദർശനാഃ |  
പുനഃ പരുഷമേകാർഥ -  
മനർഥാർഥമമാബ്രുവൻ ॥ 5.27.2 ॥

അദ്യേദാനീം തവാനാർയേ  
സീതേ പാപവിനിശ്ചയേ |  
രാക്ഷസ്യോ ഭക്ഷയിഷ്യന്തി  
മാംസമേതദ് യഥാസുഖം ॥ 5.27.3 ॥

സീതാം താഭിരനാർയാഭി -  
ർദ്ദൃഷ്ട്വാ സന്തർജിതാം തദാ |  
രാക്ഷസീ ത്രിജടാ വൃദ്ധാ  
പ്രബുദ്ധാ വാക്യമബ്രവീത് ॥ 5.27.4 ॥

ആത്മാനം വാദതാനാർയാ  
 ന സീതാം ഭക്ഷയിഷ്യഥ |  
 ജനകസ്യ സുതാമിഷ്ടാം  
 സ്നൂഷാം ദശരഥസ്യ ച || 5.27.5 ||

സ്വപ്നോ ഹൃദ്യ മയാ ദൃഷ്ടോ  
 ദാരുണോ രോമഹർഷണഃ |  
 രാക്ഷസാനാമഭാവായ  
 ഭർതുരസ്യ ഭവായ ച || 5.27.6 ||

ഏവമുക്താസ്ത്രിജടയാ  
 രാക്ഷസ്യഃ ക്രോധമൂർച്ഛിതാഃ |  
 സർവാ ഏവാബ്രുവന് ഭീതാ -  
 സ്ത്രിജടാം താമിദം വചഃ || 5.27.7 ||

കഥയസ്വ ത്വയാ ദൃഷ്ടഃ  
 സ്വപ്നോഽയം കീദൃശോ നിശി |  
 താസാം ശ്രുത്വാ തു വചനം  
 രാക്ഷസീനാം മുഖോദ്ഗതം || 5.27.8 ||

ഉവാച വചനം കാലേ  
 ത്രിജടാ സ്വപ്നസംശ്രിതം |  
 ഗജദന്തമയിം ദിവ്യാം  
 ശിബികാമന്തരിക്ഷഗാം || 5.27.9 ||

യുക്താം വാജിസഹസ്രേണ  
 സ്വയമാസ്ഥായ രാഘവഃ |  
 ശുക്ലമാൽയാംബരധരോ  
 ലക്ഷ്മണേന സമാഗതഃ || 5.27.10 ||

സ്വപ്നേ ചാഭ്യ മയാ ദൃഷ്ടാ  
 സീതാ ശുക്ലാംബരാവൃതാ |  
 സാഗരേണ പരിക്ഷിപ്തം  
 ശ്വേതപർവതമാസ്ഥിതാ || 5.27.11 ||

രാമേണ സംഗതാ സീതാ  
 ഭാസ്കരേണ പ്രഭാ യഥാ |  
 രാഘവശ്ച പുനർദൃഷ്ട -  
 ശ്ചതുർദന്തം മഹാഗജം || 5.27.12 ||

ആരൂഢഃ ശൈലസങ്കാശം  
 ചകാസ സഹലക്ഷ്മണം |  
 തതസ്തു സൂര്യസങ്കാശൗ  
 ദീപ്യമാനൗ സ്വതേജസാ || 5.27.13 ||

ശുക്ലമാൽയാംബരധരൗ  
 ജാനകീം പര്യുപസ്ഥിതൗ |  
 തതസ്തസ്യ നഗന്യാഭ്രേ  
 ഹ്യാകാശസ്ഥസ്യ ദന്തിനഃ || 5.27.14 ||

ഭർത്വാ പരിഗൃഹീതസ്യ  
 ജാനകീ സ്കന്ധമാശ്രിതാ |  
 ഭർതൂരങ്കാത് സമുത്പത്യ  
 തതഃ കമലലോചനാ || 5.27.15 ||

ചന്ദ്രസൂര്യൗ മയാ ദൃഷ്ടാ  
 പാണിഭ്യാം പരിമാർജതീ |  
 തതസ്താഭ്യാം കുമാരാഭ്യാ -  
 മാസ്ഥിതഃ സ ഗജോത്തമഃ |

സീതയാ ച വിശാലാക്ഷ്യാ  
ലങ്കായാ ഉപരി സ്ഥിതഃ || 5.27.16 ||

പാണ്ഡുരർഷഭയുക്തേന  
രഥേനാഷ്ടയുജാ സ്വയം |  
ഇഹോപയാതഃ കാകുത്സ്ഥഃ  
സീതയാ സഹ ഭാര്യയാ || 5.27.17 ||

ശുക്ലമാൽയാംബരധരോ  
ലക്ഷ്മണേന സഹാഗതഃ |  
തതോന്യത്ര മയാ ദൃഷ്ടോ  
രാമഃ സത്യപരാക്രമഃ || 5.27.18 ||

ലക്ഷ്മണേന സഹ ഭ്രാത്രോ  
സീതയാ സഹ വീര്യവാൻ |  
ആരുഹ്യ പുഷ്പകം ദിവ്യം  
വിമാനം സൂര്യസന്നിഭം || 5.27.19 ||

ഉത്തരാം ദിശമാലോച്യ  
പ്രസ്ഥിതഃ പുരുഷോത്തമഃ |  
ഏവം സ്വപ്നേ മയാ ദൃഷ്ടോ  
രാമോ വിഷ്ണുപരാക്രമഃ || 5.27.20 ||

ലക്ഷ്മണേന സഹ ഭ്രാത്രോ  
സീതയാ സഹ ഭാര്യയാ |  
ന ഹി രാമോ മഹാതേജാഃ  
ശക്യോ ജേതും സുരാസുരൈഃ || 5.27.21 ||

രാക്ഷസൈർവാപി ചാൻയൈർവാ  
സ്വർഗഃ പാപജനൈരിവ |

രാവണശ്ച മയാ ദൃഷ്ടോ  
മുണ്ഡസ്തൈലസമുക്ഷിതഃ || 5.27.22 ||

രക്തവാസാഃ പിബന്മത്തഃ  
കരവീരകൃതസ്രജഃ |  
വിമാനാത് പുഷ്പകാഭദ്യ  
രാവണഃ പതിതഃ ക്ഷിതൗ || 5.27.23 ||

കൃഷ്യമാണഃ സ്ത്രിയാ മുണ്ഡാ  
ദൃഷ്ടഃ കൃഷ്ണാംബരഃ പുനഃ |  
രഥേന ഖരയുക്തേന  
രക്തമാൽയാനുലേപനഃ || 5.27.24 ||

പിബംസ്തൈലം ഹസൻ നൃത്യൻ  
ഭ്രാന്തചിത്താകുലേന്ദ്രിയഃ |  
ഗർഭഭേദന യയൗ ശീഘ്രം  
ദക്ഷിണാം ദിശമാസ്ഥിതഃ || 5.27.25 ||

പുനരേവ മയാ ദൃഷ്ടോ  
രാവണോ രാക്ഷസേശ്വരഃ |  
പതിതോഽവാക്ശിരാ ഭൂമൗ  
ഗർഭഭാദ് ഭയമോഹിതഃ || 5.27.26 ||

സഹസോത്ഥായ സംഭ്രാന്തോ  
ഭയാർതോ മദവിഹ്വലഃ |  
ഉന്മത്തരുപോ ദിഗ്വാസാ  
ദുർവാക്യം പ്രലപൻ ബഹു || 5.27.27 ||

ദുർഗന്ധം ദുഃസഹം ഘോരം  
തിമിരം നരകോപമം |

മലപങ്കം പ്രവിശ്യാശു  
മഗ്നസ്തത്ര സ രാവണം || 5.27.28 ||

പ്രസ്ഥിതോ ദക്ഷിണാമാശാം  
പ്രവിഷ്ടോഽകർദമം ഹ്രദം |  
കംഠോ ബദ്ധ്വാ ദശഗ്രീവം  
പ്രമദാ രക്തവാസിനീ || 5.27.29 ||

കാലീ കർദമലിപ്താംഗീ  
ദിശം യാത്യാം പ്രകർഷതി |  
ഏവം തത്ര മയാ ദൃഷ്ടഃ  
കുന്ദകർണോ മഹാബലഃ || 5.27.30 ||

രാവണസ്യ സുതാഃ സർവേ  
മുണ്യാസ്തൈലസമുക്ഷിതാഃ |  
വരാഹേണ ദശഗ്രീവഃ  
ശിശുമാരേണ ചേന്ദ്രജിത് || 5.27.31 ||

ഉഷ്ട്രേണ കുന്ദകർണശ്ച  
പ്രയാതോ ദക്ഷിണാം ദിശം |  
ഏകസ്തത്ര മയാ ദൃഷ്ടഃ  
ശ്വേതച്ഛത്രോ വിഭീഷണം || 5.27.32 ||

ശുക്ലമാൽയാംബരധരഃ  
ശുക്ലഗന്ധാനുലേപനഃ |  
ശംഖദുന്ദുഭിനിർഘോഷൈ -  
ർന്യുത്തഗീതൈരലങ്കൃതഃ || 5.27.33 ||

ആരുഹ്യ ശൈലസങ്കാശം  
മേഘസ്തനിതനിഃസ്വനം |

ചതുർദന്തം ഗജം ദിവ്യ -  
മാസ്തേ തത്ര വിഭീഷണം || 5.27.34 ||

ചതുർഭിഃ സചിവൈഃ സാർധം  
വൈഹായസമുപസ്ഥിതഃ || 5.27.35 ||

സമാജശ്ച മഹാൻ വൃത്തോ  
ഗീതവാദിത്രനിഃസ്വനഃ |  
പിബതാം രക്തമാൽയാനാം  
രക്ഷസാം രക്തവാസസാം || 5.27.36 ||

ലങ്കാ ചേയം പുരീ രമ്യാ  
സവാജിരഥകുഞ്ജരാ |  
സാഗരേ പതിതാ ദൃഷ്ടാ  
ഭഗഗോപുരതോരണാ || 5.27.37 ||

ലങ്കാ ദൃഷ്ടാ മയാ സ്വപ്നേ  
രാവണേനാഭിരക്ഷിതാ |  
ദഗ്ധാ രാമസ്യ ദൂതേന  
വാനരേണ തരസ്വിനാ || 5.27.38 ||

പീത്യാ തൈലം പ്രമത്താശ്ച  
പ്രഹസന്ത്യാ മഹാസ്വനാഃ |  
ലങ്കായാം ഭസ്മരൂക്ഷായാം  
സർവാ രാക്ഷസയോഷിതഃ || 5.27.39 ||

കുംഭകർണാദയശ്ചമേ  
സർവേ രാക്ഷസപുംഗവാഃ |  
രക്തം നിവസനം ഗൃഹ്യ  
പ്രവിഷ്ടാ ഗോമയഹ്രദം || 5.27.40 ||

അപഗച്ഛത പശ്യധ്വം

സീതാമാപ്നോതി രാഘവഃ |

ഘാതയേത് പരമാമർഷീ

യുഷ്മാൻ സാർധം ഹി രാക്ഷസൈഃ || 5.27.41 ||

പ്രിയാം ബഹുമതാം ഭാർയാം

വനവാസമനുവ്രതാം |

ഭർത്സിതാം തർജ്ജിതാം വാപി

നാനുമംസ്യതി രാഘവഃ || 5.27.42 ||

തദലം ക്രൂരവാക്യൈശ്ച

സാന്ത്വമേവാഭിധീയതാം |

അഭിയാചാമ വൈദൈഹീ -

മേതദ്ധി മമ രോചതേ || 5.27.43 ||

യസ്യ ഹ്യേവംവിധഃ സ്വപ്നോ

ദുഃഖിതായാഃ പ്രദൃശ്യതേ |

സാ ദുഃഖൈർബഹുഭിർമുക്താ

പ്രിയം പ്രാപ്നോത്യനുത്തമം || 5.27.44 ||

ഭർത്സിതാമപി യാചധ്വം

രാക്ഷസ്യഃ കിം വിവക്ഷയാ |

രാഘവാദ്ധി ഭയം ഘോരം

രാക്ഷസാനാമുപസ്ഥിതം || 5.27.45 ||

പ്രണിപാതപ്രസന്നാ ഹി

മൈഥിലീ ജനകാത്മജാ |

അലമേഷാ പരിത്രാതും

രാക്ഷസ്യോ മഹതോ ഭയാത് || 5.27.46 ||

അപി ചാസ്യ വിശാലാക്ഷ്യ  
 ന കിഞ്ചിദുപലക്ഷയേ |  
 വിരൂപമപി ചാംഗേഷു  
 സുസൂക്ഷ്മമപി ലക്ഷണം || 5.27.47 ||

ഛായാവൈഗുണ്യമാത്രം തു  
 ശങ്കേ ദുഃഖമുപസ്ഥിതം |  
 അദുഃഖാർഹാമിമാം ദേവീം  
 വൈഹായസമുപസ്ഥിതാം || 5.27.48 ||

അർഥസിദ്ധിം തു വൈദേഹ്യാഃ  
 പശ്യാമ്യഹമുപസ്ഥിതാം |  
 രാക്ഷസേന്ദ്രവിനാശം ച  
 വിജയം രാഘവസ്യ ച || 5.27.49 ||

നിമിത്തഭൂതമേതത് തു  
 ശ്രോതുമസ്യ മഹത് പ്രിയം |  
 ദൃശ്യതേ ച സ്പുരച്ചക്ഷുഃ  
 പദ്മപത്രമിവായതം || 5.27.50 ||

ഈഷദ്ധി ഹൃഷീതോ വാസ്യ  
 ദക്ഷിണായാ ഹൃദക്ഷിണം |  
 അകസ്മാദേവ വൈദേഹ്യാ  
 ബാഹുരേകഃ പ്രകമ്പതേ || 5.27.51 ||

കരേണുഹസ്തപ്രതിമഃ  
 സവ്യശ്ചോരുരനുത്തമഃ |  
 വേപൻ കഥയതീവാസ്യ  
 രാഘവം പുരതഃ സ്ഥിതം || 5.27.52 ||

പക്ഷീ ച ശാഖാനിലയം പ്രവിഷ്ടഃ

പുനഃ പുനശ്ചോത്തമസാന്ത്വവാദീ |

സുസ്വാഗതം വാചമുദീരയാണഃ

പുനഃ പുനശ്ചോദയതീവ ഹൃഷ്ടഃ || 5.27.53 ||

തതഃ സാ ഹ്രീമതീ ബാലാ

ഭർതൂർവിജയഹർഷിതാ |

അവോചദ് യദി തത് തഥ്യം

ഭവേയം ശരണം ഹി വഃ || 5.27.54 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ

സുന്ദരകാണ്ഡേ സപ്തവിംശഃ സർഗഃ ||